

2023-09-05

LAUSUNTO Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen palveluverkkoselvitys**Johdanto**

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta toteaa, että talouden pitkän aikavälin tasapainottaminen on tärkeää, mutta se tulee tehdä näivettämättä elinvoiman myönteistä kehitystä edistäviä toimintoja ja toimenpiteitä.

Elinvoima-ajattelu tulisi Hämeenlinnassa kääntää uuteen suuntaan. Koulut ja päiväkodit tulisi nähdä elinvoimatekijöinä, joiden toiminta potentiaalisella muuttovoittoalueella turvataan kaavoittamalla ympäristöön riittävästi tontteja. Kysynnän tulisi ratkaista koulujen kohtalo, sen sijaan, että sen ratkaisisi hidas maankäytön suunnittelu ja kaavoitus.

Kaupunki ja sen elinvoima kehittyy asukkaiden, yritysten ja työpaikkojen - eli toisin sanoen tulojen kasvaessa. Tämä edellyttää koko kaupungin aluetta koskevaa ennakoivaa kaavoitusta ja tonttivarantoa tarjottavaksi asukkaille ja yrityksille. Lisäksi kaupungin eri alueiden ja asuinympäristöjen peruspalveluita on pidettävä yllä ja kehitettävä, jotta alueiden houkuttelevuus säilyisi ja sijoittuminen olisi mahdollista.

Painopisteen tulisi olla enenevässä määrin uusien vetovoimaisten alueiden suunnittelussa. Sillä on väliä, onko pöydällä vuodesta toiseen samat ykköskortteli, Hämeensaari ja linja-autoasema vai kyetäänkö aktiivisesti avaamaan uusia tulevaisuuden alueita asumisen ja yrittämisen käyttöön. Näistä esimerkkejä ovat Kantola, Kauriala, Miemala ja Iittala.

Palveluverkkoselvityksen tarve ja sen keskeiset perustelut

Palveluverkon supistamista perustellaan väestönmuutoksella, kaupungin talouden tasapainottamisella, valintojen tekemisellä elinvoiman edistämiseksi sekä sivistys- ja hyvinvointipalveluiden kehittämiseksi.

Väestönmuutosta perustellaan pelkästään lasten syntyvyyden alenemisella ottamatta mahdollisuutena huomioon panostusta maan sisäisen ja ennen kaikkea työperäisen maahanmuuton kasvattamiseen. Kaupunki on juuri saanut julkisuutta keskeisellä sijainnillaan, joten houkutteleva tonttivaranto ja peruspalvelut antaisivat pohjan väestö- ja yritysten määrän kasvuun tähtääville toimenpiteille.

Kaupungin talouden tasapainotus on tärkeä pitkän aikavälin tavoite. Tasapainotusohjelma keskittyy pääosin säästöihin ja tulojen lisääminen jää pohtimatta. Ohjelmassa kiinnittää huomiota, että vain sivistys- ja hyvinvointipalveluille on asetettu selkeitä kustannussäästöavoitteita. Kaupunkirakenteelta ja konsernipalveluilta ne puuttuvat kokonaan.

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta edellyttää, että samanlainen, tarkka tasapainotusohjelma rakennetaan aina koskien kaikkia kaupungin toimi- ja hallintoaloja. Se on ainoa mahdollisuus tasapainotuskohteiden priorisointiin.

Elinvoiman edistäminen kaupunkitasolla on kannatettava tavoite, mutta selvityksen ehdotukset ovat sen kanssa osin ristiriidassa. Esimerkiksi keskisen ja läntisen kantakaupungin kasvumahdollisuudet on jätetty huomioimatta palveluverkkoselvitystä laadittaessa.

Perusteluiden tavoite, sivistys- ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen, on sisäänrakennettu velvollisuus, ei erillinen toimenpide eikä ehdollinen tasapainotusohjelman toteuttamiselle. Turhista kiinteistöistä tulee luopua, kuten myös aikaisempien vuosien virheellisistä, taloutta rasittavista päätöksistä.

Elinkeinopoliittisen neuvottelukunnan lausunto palveluverkkoselvityksestä alueittain:**Renko**

Sivistyspalvelujen palvelukokonaisuuden kehittäminen ja lasten ja nuorten lukemisen edistäminen on kannatettava tavoite. Tässä yhteydessä on kuitenkin otettava huomioon myös yrittäjien ja muiden väestöryhmien tarpeet ja palveluiden tavoitettavuus, kirjastopalveluiden siirtyessä etäälle muista arjen palveluista. Kirjastopalveluiden nykyisellä paikalla toteutuneen kysynnän kasvun ja siirron suhteellisen vähäisen säästövaikutuksen vuoksi neuvottelukunta esittää siirron lykkäämistä ja elinvoimakehityksen seuraamista ennen toimenpiteitä.

Kalvola

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta pitää elinvoiman kannalta erittäin perusteltuna Kylätalon yhdistyskäytön lopettamista sekä sen purkamista ja tontin uudelleen kaavoitusta. Yhdistykset voisivat käyttää toiminnassaan esimerkiksi koulun tiloja, joiden ilta- ja viikonloppukäyttömahdollisuus tulisi hyödyntää.

Alueen elinvoiman turvaamiseksi nuoria ei tule siirtää Hukarista muualle, mikäli tila on ollut suosittu ja nuorten arvostama.

Lasimäki ja Iittala ovat elinvoimainen kyläkeskus, jota tulee kehittää tavoitteellisesti. Iittalassa ei ole varattavana yhtään omakotitonttia. Uusia tontteja on pikaisesti kaavoitettava alueelle niin asunnoille kuin yrityksille.

Lammi

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta toteaa, että Lammin osalta kaupunginvaltuusto on jo 2022 tehnyt päätökset koulukeskuksen rakentamisesta sekä sen edellyttämistä toimenpiteistä.

Tuulos

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta kannattaa esitystä, jolla Tuulokseen muodostuu yksi yhtenäinen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaisuus siirtämällä päiväkotia koulun yhteyteen.

Hauho

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta esittää, että Hauhon Alvettulan koulun ja päiväkodin lakkauttamista lykätään, jotta elinvoiman parantamiseksi toteutettava Polku kylään- hankkeen (LIITE) kokemukset ja tulokset ovat käytettävissä. Kokeiluun halukkaita on ilmaantunut jo 54 perhekuntaa. Koulun ja päiväkodin lakkauttamispäätös tarkoittaisi hankkeen loppumista ja myös kesäasukkaille tärkeiden palveluiden päättymistä Alvettulassa.

Itäinen kantakaupunki

Tarvasmäen 2-luokkaisesta väliaikaiseksi rakennetusta lisätilasta luopuminen on perusteltu, mikä kuitenkin tekee pienten lasten koulumatkoista todella pitkiä. Tämä vaikuttaa heikentävästi Äikäälän ja Käikälän haluttavuuteen lapsiperheiden asuinalueina.

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta ehdottaa, että kaupunki neuvottelee Janakkalan kunnan kanssa yhteistyöstä Äikäälää lähellä olevan Harvialan koulun yhteiskäytöstä. Äikäälä - Harviala voisi olla houkutteleva asuinalue molemmille kunnille.

Ortelan koulu on historiallinen koulu, jonka lakkauttaminen olisi lyhytnäköinen päätös. Sen nykyinen oppilasmäärä on riittävä itsenäiselle koululle ja se toimii vetovoimatekijänä alueelle, jonne halutaan muuttaa.

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta esittää, että kaupunki tiivistää Papinniityn, Idänpään ja Katisten kaavoja samalla tavalla kuin Asemantaustassa on jo tehty ja Sairiossa ja osin Hätilässä on meneillään. Haluttujen alueiden asukasmäärän kasvu edellyttää Hämeenlinnan yhteiskoulun lisäksi Ortelan koulun säilyttämistä. Sen peruskorjauskustannus on huomattavasti alhaisempi kuin täysin uuden koulun rakentaminen.

Siirin päiväkodin siirto vuokratiloista Ruununmyllyn koulun tiloihin on perusteltu talouden tasapainottamiseksi. Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta pitää ratkaisua kuitenkin väliaikaisena, sillä Siiri II:n tonttivaranto ja Mettolan kaavoitus edellyttäneen uuden päiväkodin rakentamista tulevaisuudessa.

Solvikin päiväkodin tilalle rakennettava uusi päiväkotitoimitus on perusteltu ja kannatettava esitys.

Hätilän lähikirjastosta luopumista voidaan pitää perusteltuna talouden tasapainottamiseksi. Kirjastopalveluiden osalta on meneillään merkittävä muutos ihmisten siirtyessä enenevässä määrin digitaalisten palveluiden pariin, mikä tuo muutoksia myös kirjaston tehtäviin ja toimintaan.

Keskinen kantakaupunki

Miemalan koulun lakkauttamista ei elinkeinopoliittinen neuvottelukunta pidä perusteltuna eikä järkevänä elinvoimapolitiikkana. Koulun lakkauttamisella olisi merkittävä negatiivinen elinvoimavaikutus Keskiselle kantakaupungille.

Miemalaan on suunnitteilla uusi pientaloalue, jonka kaavoitus on viivästynyt. Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta vaatii nopeampaa ja tehokkaampaa kaupunkirakenteen suunnittelua ja kaavoitusta yhdelle kaupungin luontaiselle laajenemissuunnalle MOREn läheisyydessä. Maankäytön ja palveluiden suunnittelu yhteistyössä Janakkalan kanssa tällä alueella olisi tarpeellista. Lisäksi yli 50 lapsen koulukyyditys alueelta, joka on näin lähellä keskustaa ei ole järkevää.

Kaivokadun päiväkodin peruskorjausta elinkeinopoliittinen neuvottelukunta pitää perusteltuna, jotta päiväkotipaikkojen riittävyys keskustassa turvataan ja kaupunkikuvallisesti merkittävät rakennukset säilytetään. Keskustan uusien alueiden rakentuessa tulee ottaa huomioon yksityisten palveluntarjoajien mahdollisuudet tarjota varhaiskasvatuskapasiteettia keskustan alueella.

Läntinen kantakaupunki

Luolajan koulun lakkauttamista ei elinkeinopoliittinen neuvottelukunta pidä perusteltuna eikä järkevänä elinvoimapolitiikkana. Kaupunki aiheuttaa omalla toimimattomuudella palvelurakenteen kutistumista, kun selkeällä kaupungin laajenemissuunnalla Luolajassa ja Voutilassa ei ole ollut tarjolla uusia tontteja. Koulun lakkauttamisella olisi merkittävä negatiivinen elinvoimavaikutus Läntiselle kantakaupungille. Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta vaatii nopeampaa ja tehokkaampaa kaupunkirakenteen suunnittelua ja kaavoitusta yhdelle kaupungin luontaiselle laajenemissuunnalle ja kannattaa Luolajan koulun peruskorjauksen toteuttamista jo tehtyjen investointien jatkoksi.

Läntisessä kantakaupungissa on huomioitava kaupungin kasvupotentiaali sen haluttavuuden vuoksi. Assin ympäristö, Alilaurila, Sammon alueen laajeneminen, Nummen koulun läheisyydessä olevien vanhojen alueiden tiivistäminen, uuden Tertin asuinalueen rakentaminen ja muut mahdolliset kaavoitushankkeet lisäävät väestöä ja edellyttävät palveluita.

Kanta-Voutilan lisätalasta luopumista elinkeinopoliittinen neuvottelukunta pitää perusteltuna, mikäli oppilaat sopivat muihin kouluihin. Oppilaat voisi sijoittaa esimerkiksi lähellä olevaan Luolajan kouluun.

Museopalvelut

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta kannattaa ajatusta, että kaupunginmuseolle kehitetään vetovoimainen pääkohde vuoteen 2027 mennessä, jolloin Museo Skogsterin vuokrasopimus päättyy. Lisäksi kannatamme Kumppanuustalon saneeraamista kaupunginmuseon tiloiksi. Museon sijainti nykyisessä Kumppanuustalossa vahvistaisi torin ja Goodmanin välisen alueen elinvoimaa.

Palanderin talon kotimuseota tulee kehittää osana tavoiteltavaa kaupungin historiallisuutta sekä sen historian tekemisestä nykyistä näkyvämmäksi. Palanderin talon kotimuseota ei tule lakkauttaa ennen vaan hyödyntää identiteettityön ja historiallisen kaupunkikuvan osana.

Hämeenlinnassa, syyskuun 6. päivänä, 2023

Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta

Martti J. Kangas
puheenjohtaja

LIITE Hauho - Polku kylään – hankkeen tiivistelmä

Kuinka monta hakemusta Alvettulan Polku kylään-asumiskokeiluun tuli?

54 hakemusta

Kuinka monta näistä on lapsiperheitä? (0-12v)

20 lapsiperhettä

Lapsia yhteensä **31**, joista

0 – 5 vuotiaat = **17**

6 – 12 vuotiaat = **14**

Kuinka monta nuorta pariskuntaa, joilla ei vielä ole lapsia?

11

Lapsiperheitä 85%

Hämeenlinnan ulkopuolelta (17/20)

Lapsittomista pariskunnista 100%

Hämeenlinnan ulkopuolelta (11/11)

Mari Mattila - ELPO - 24.8.2023

Lapsiperheiden ja lapsettomien pariskuntien perustelut (31 hakemuksen yhteenveto)

Hakemukset olivat vapaamuotoisia eikä niissä pyydetty erittelemään tai laittamaan tärkeysjärjestykseen muuttoon/asumiskokeiluun osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä.

